

Oče so rekli, da le!

Gluma s petjem v jednom dejanji.

Spisala

G. pl. Moser in A. L' Arronge,

preložil

Fr. Končan.

Godba R. Bialova.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1884.

O S O B E.

Dr. Ljuboslav, pisatelj.
Doroteja, njegova sopróga.
Dragotin Ljuboslav, njegov netják.
Debélec, mesár.
Liza, njegova hči.
Avrora Mrakova.
Jerica, dekla pri Ljuboslavu.

Vrši se v Ljuboslavovem stanovanji.

Sôba pri dr. Ljuboslavu. Navadna, toda pripravna oprava.
Zadaj vrata. Spredaj na desni okno — takoj pri oknu
pisna miza, na njej pisma — papir — knjige, poleg nje
papirni koš. Na desni stráni miza in stoli. Na mizi
srednje velika podoba — fotografija v okviru.

Prvi nastop.

Jerica, potem Doroteja.

(Jerica nastopi skozi sredo in obstoji sredi sobe.)

Štev. 1.

P e s e n.

Jerica.

Trepêta polna, spoštovanja,
Prišla sem v sôbico le-tó,
Saj tukaj pesnik sládko sanja,
In tukaj peva prelepó.
Oj, tukaj so vse Muze zbrane,
Da njega poljubújejo,
Skrivnostne čute, vsem neznane,
V srcé mu navdihújejo —
Gospó je sreča res ljubila,

Ker je soproga pesnika;
 Presrečno bi se jaz čutila,
 Da sem ženica pévčeva.
 Naj meni se kedaj pripeti,
 Da pesnik v zakon bi me vzel,
 Vriskala bi okrog po sveti,
 Da se, kar je o meni pel,
 Tiska, tiska!
 Pa saj bo srečna ura bila
 Gotovo tudi še zamé,
 Da bodem pred oltar stopíla,
 Da mož ljubèč me na srcé
 Stiska, stiska!

(Začne brisati prah.) Naj tudi služim, vender mi je dovoljeno, da bivam blizu pesnika. Uže to poveljuje človeka.

Doroteja (s klobukom in šalom, s košarico v rôci, od leve). Jerica, zdaj grem na trg.

Jerica. Lepó, gospá, voščim Vam mnogo veselja. Ali grem z Vami?

Doroteja. Ne, nakupim samó nekaj drob-njáve, le pospravi v tem.

Jerica. Bodem, gospá.

Doroteja. Ne pozabi, da opomniš gospoda mojega na pismo — na pisni mizi leží.

Jerica. Bodem, gospá.

Doroteja. Podvizaj se, da dobodem vse v redu, ko se vrnem. (Odide skozi sredo.)

Jerica. Bodem, gospá! (Pogleda okrog sebe.)

Je li uže šla? Uže. (Séde na stol.) Kakó vsakdanja je gospá! In takó trda! Jaz le ne umejem, kakó jo je mogel gospod doktor vzeti. Oh, on je takó učen, takó poetičen in poleg tega kroták, kakor jagnje. Niti besede ne reče, če tudi po ves teden leží prah na mizi; ali ona? Brr! Navadna ženska, ki brez kregú živeti ne more. (Vstane.) Kaj li je zopet pisal? (Stopi k pisni mizi.) Samó čist papir! (Stopi k papirnemu košu, poklekne in brska mej papirji.) A tú! V kóši sem dobila časih uže prav lepe rečí. (Vzame kos papirja iz kôša in bere:) „Da se vbranite dražbi v štirinajstih dneh“ — (zvoní.) Oh, zdi se mi, da je kos kake novele! (Išče dalje.)

Drugi nastop.

Jerica. Debélec.

(Debélec nastopi naglo skozi sredo. Jako trebušat je in ima dolgo staro suknjo, zavratnik à la „vatermörder“, klobuk širokokrajnik, palico z zlatim kóvom, debelo úrino verižico z raznimi bingeljci in različnimi obročki.)

Debélec (jezno). No! Je li tukaj šega, da se odprè, kadar se pozvoní, ali ne? (Gleda okrog.) Se

vé! Tatov se jim tukaj ni bati, ne imeli bi česa odnesti! (Zagleda Jerico.) Saj je tú ženska!

Jerica (vstane). Tujec!

Debélec. Ste li Vi, deklica?

Jerica. Deklica, se vé da sem, vender jaz ne znam, katero Vi menite, gospod?

Debélec. Neumnosti! Saj stanuje tukaj doktor Ljuboslav, ne?

Jerica. Stanuje.

Debélec. Potem je prav. (Odkrije se in otare pot na čelu.) Pokličite ga sem; a takoj, ne utegnem — imam opravke. (Séde.)

Jerica. Bodite toliko dobri!

Debélec. Kaj je uže zopet?

Jerica (zbadljivo). Ravno sem Vam hotela ponuditi stol.

Debélec. Lehko še storite, to je prav drobiž, na dveh človek s téžka sedí. No, ne razdirajte besed in pokličite mi mazáča. (Privleče časopis iz žepa.)

Jerica. To ti je nesramnež! Kaže, da se hoče tukaj kar vdomačiti.

Debélec (čitaje). Uže zopet novo obrtno — obrtno podjetje na akcije! Deset odstotkov se vloží pri vstopu, zneskov ostanek — se tekom prihodnjega —“ (Pogleda čez list.) Pasja noga!

Vi še tú? Ne jezite me, ni zdravo! Dlje ne morem čakati, ne utegnem.

Jerica. Ljubi mož, tudi mi ne utegnemo, zlasti za take ljudi ne, o katerih se ne zná, kakó se zovejo in kdo so.

Debélec. Takó! Vi me hočete oglasiti, ne? To je taka šega pri stradačih.

Jerica. Gospod —

Debélec. No, uže dobro! Jaz sem mesár in mi je ime Debélec.

Jerica. A takó?

Debélec. Zakaj takó?

Jerica. Najbrž želite, da Vam zloží gospod doktor kakšno pesen? Gotovo kakšno pesenco za domačo veselico z refrênom: „Oj, vol, oj, vol je res lepa žival.“

Debélec. Saj je tudi, posebno če je rejen.

Jerica. Oj, Vi se uže lahko pokažete!

Debélec. Lahko, saj za to sem tudi pošten obrtník, a ne gladen mazáč, ki nima mesá na rebrih in mastí okrog obistij. Lepí ljudje! No, pokličite mi ga uže vender!

Jerica. Gospod Debélec — saj takó se zovete, ne? — smem li misliti, da znate čitati?

Debélec. Ali se mislite šaliti z mano? (Pretí s palico.)

Jerica. Prosim — le zadržavati Vas nečem po nepotrebnem. Zunaj je namreč zapisano: „Govori se lahko od dvanajste do druge ure.“ Če Vam je zatorej ljubo, da pridete pozneje —

Debélec. Prazne besede! Poznamo se! Če takšen pesnik zapiše, da se ž njim govori od dvanajste do druge ure, tačas ga gotovo ni domá. Od dvanajstih do dveh imam opravke na živinskem trgu. Naprej zatorej!

Jerica (záse). Ta mož je suròv, kakor bi mu bili kaj dolžní.

Debélec. Z Vašim doktorjem čem vender uže malo poračuniti, uže dolgo me prstje srbé.

Jerica (záse). Je uže, kakor sem mislila. (Glasno in malo uljudneje.) Ali, gospod doktor dela zdaj.

Debélec. A kaj! Njegovo delo! Kadar jaz klobase delam ali pobijam vole, to je delo, ne če namažem papir, ki mi more pozneje rabiti samó za zavitke. (Hodi gori in doli in obstane pred mizo s fotografijo.) Kdo je to?

Jerica. No, to je gospod doktor.

Debélec (vzame fotografijo v roke). Ta podoba — ?

Jerica. Oj, še le minuli mesec je fotografovan in „dobro zadet“.

Debélec. To je doktor Ljuboslav?

Jerica. Ves, kakeršen je.

Debélec. Hahaha! No, do sitega se nasmejem, to je krasno! Saj ima plešo — sive lase — in obraz, kakor buča. Ljubček, tebe moram poljubiti. (Poljubi podobo.)

Jerica. Podobo boste pokvarili.

Debélec. Nič ne dé! Lehko se dá na moje troške na novo fotografovati — bodi si tudi z barvami. (Ogleduje zopet podobo.) Ne, ta mojega svečarja ne bode izpodrinil. (Odloží podobo.) Ta reč je prekrasna! Vredna je goldinarja. Ná, dekle! (Dá Jerici goldinar.)

Jerica. Takó prijaznivi ste. Takoj pokličem gospoda doktorja. (Hoče na desno.)

Debélec (jo zadržuje). Ne, ni treba, golobče, le pustite ga, sedaj nečem več govoriti ž njim; a svojo hčer bodem poslal, Lizo svojo.

Jerica. Svojo hčer?

Debélec. Svojo hčer, lepo dekle.

Jerica. Oj, če je Vam jednaka —

Debélec. Prilizovalka! Toda dekle je prenapeto, bere romane, igra in poje na klavirji; to pa meni ni ljubo.

Jerica. Ali Vam naj pomaga koljáriiti?

Debélec. Ne, tega ne; toda poštenega obrtnika naj vzame. Jaz sem jej uže pravega poiskal: pridnega svečarja.

Jerica. Ali jej ni po volji in hoče družega?

Debélec (strmé). Kakó veste tó?

Jerica. Takó se bere v vseh povestih gospoda doktorja.

Debélec. Evo ti zagonetke. Liza moja je brala vsa doktorjeva pisanja, novele, pesni in druge čenče, in to ni zdravo. Pametnemu dekletu se mora sesvedráti um.

Jerica (jezna). Gospod *Debélec*, tudi jaz čitam.

Debélec. Morebiti Vi laže prebavljate. A moja Liza je začela blazneti za tega mazáča dr. Ljuboslava. „Oh, kakó lepó pové Ljuboslav — kakó lepó opeva Ljuboslav“, takó je šlo ves božji dan. Napósled je še sama začela verze delati in zdaj hoče dr. Ljuboslava poznati!

Jerica. No, saj to ni nič nevarnega!

Debélec. Ne, zdaj ne. A ko bi mlad človek — (sune Jerico v stran) umejete?

Jerica (umevši). Oh, ubogi svečar!

Debélec. Prav! Zdaj naj se sama ohladí — naj ima krasnega pesnika, zaradi mene ga lahko še kot medaljon ali lase nosi v albumu.

Ljuboslavov glas (od desne). *Jerica*!

Jerica. Doktor kliče! (Hoče oditi.)

Debélec. Liza zatorej pride, da ga tudi vidi?

Jerica. Se vé! (Odide.)

Debélec (mane si vesel rôci). To je izvrstno. To prevaro privoščim Lizi! Vedno sem jej pravil:

Pesnik je nezdrav bolehen stan, ž njim ne moreš biti srečna; toda ona je vender ostala navzlic svoji blaznosti zaljubljena in ni hotela nič vedeti o svečarji. Ali od kod prihaja ta prenapetost? Od stare moje — ta je še dan danes taka. Da jej le ugaja, če je zdravo ali ne, po tem niti ne vpraša.

Štev. 2.

K u p l e t.

Denès še če grem jaz sè svojo ženó
Pod Rožnik na sprêhod, se zlišpa zeló,
In vedno se nâme prav silno jezí,
Da malo obleka me modna skrbi.
Kaj morem zató jaz — saj stvarjen sem tak,
Da dobro obleči ne more me frak,
Kaj, če se mi trebuh kedaj prehladí:
Oj, mnogo je lepega, zdravo pa ní.

Ljubljana najlepše slovenskih je mést,
Če tudi slovenščina v kot je šla sést;
V Ljubljani nam zidajo hiše nové,
Oj, hiše visoke in hiše lepé.
Res, skôraj bo mnogo ponosnih tú hiš,
Izgubil se bo iz predmestij drobiž,
Le ko bi zidovi ne bili tenkí:
Na videz lepó je, a zdravo to ní.

Zdaj komaj na nogah drží se otrok,
Poldrugo ped nežni je revček visok,

In komaj, da matere več ne sesá,
 Uže jo nadleguje: smodko, mamá.
 In hodi po „Zvezdi“ z viržínko dolgó,
 Ki daljša je, kakor je dete samó;
 Oj, res zdaj na svetu ti vse uže kadí:
 Vem, to je po modi, a zdravo ti ní.
 (Po kupletu odide skozi sredo.)

Tretji nastop.

Jerica. Ljuboslav.

Jerica (od desne). A, odšel je uže!

Ljuboslav (v nočni suknji, s kapico na glavi in z dolgo pipo. Záse poje veselo pesenco). Tralalala!
 — Jerica, kje je gospá moja?

Jerica. Gospá so šli na trg.

Ljuboslav. Izvrstno — izvrstno! Pol ure počitka! Tralala!

Jerica (prinese pismo s pisne mize). Gospod doktor naj ne pozabi tega pisma.

Ljuboslav (vzame pismo). Oj, — oj, oj! Od mojega založnika — uže vém. (Praska se za ušesi. — Bere.) „Za gotovo pričakujem drevi prve pôle obetane povesti!“ Prav! No, lepó tičim zdaj v zádrghi.

Jerica. Vender niso slabe novice, gospod doktor?

Ljuboslav. Ne, ljubica — slabe ne, vender takoj moram na delo!

Jerica. Nečem motiti. (Odhajavši.) Sedaj se bode z Muzami pogovarjal. Oh, kakó poetično. (Odide skozi sredo.)

Ljuboslav. Sočutje sicer dobro dé, ali ne pomaga nič. Ne vem, nekaj dnij uže je moja glava, kakor votel lonec, nič ne spravim iz nje. Če pomislim, koliko sem prej napisal! Koliko ljudij pomožil, poženil, pomoril — še zmenil se nisem za to. Čim starejši je človek, tem bolje hoče narediti — in dobro pisati je jako težavno. A danes ne pomaga nič — ni tvarine — ni misli — ni slutja — zatorej moram biti mlad — lehko miseln — in veselo začeti. (Séde k pisni mizi.) Naprej! (Piše.) „Zadnji žarki zahajajočega solnca so zlatili vrhove gora in gozdov —“

Četrty nastop.

Jerica. Ljuboslav.

Jerica. Gospod doktor!

Ljuboslav. Kaj je?

Jerica. Neka dama je zunaj.

Ljuboslav. Oh, reci, gospé moje ni domá.

Jerica. Dama neče h gospé — ona hoče k Vam. Evo nje vizitke! (Oddá vizitko.)

Ljuboslav (bere list). *Avrora* *Mrak* — ne poznam je.

Jerica. Dama prosi.

Ljuboslav (nejevoljen). No, pa jo spusti noter.

Jerica. Lepó, gospod doktor. (Odide.)

Ljuboslav. Vedi Bog! Ravno ko imam najvažnejša opravila, pridejo zapréke. (Odloží pipo, odkrije se in vstane.)

Peti nastop.

Avrora. *Ljuboslav.*

Avrora (skozi sredo). Oh, to je mesto, kjer razprostirajo Muze svoja krila! Kakóv čar, kakó poetičen zrak!

Ljuboslav. Kakó mi je môči Vam služiti, gospodična?

Avrora (dá mu roko). Dajte mi roko, gospod doktor. „Da jedno voljo imava, čutilo, bode najinih duš vezílo.“

Ljuboslav. Prav prijazno — a prav res, ne vém —

Avrora. Najprej se nadejam, da Vas ne motim.

Ljuboslav. Res, važno delo imam —

Avrora. Prav dobro, potem je Vaš duh gotovo v pravih mislih. (Vzame stol in séde.) Prosim, sedite.

Ljuboslav (prisiljeno). Zeló milostiva! (Séde.)

Avrora. Uže v zgodni mladosti je počivala poezija iskri jednako v moji duši, ko sem odrastla je vzplamtela in jela sem pesmáríti.

Ljuboslav (vije si prste). O Bog, o Bog, o Bog!

Avrora. Najprej sem delala verze, ali usoda me je vodila po čudnih potih. Povedati Vam hočem, kaj je bil uzrok, da sem se poprijela dramatike. V dvajsetem letu namreč —

Ljuboslav. Dovolite, življenje Vaše je gotovo zanimivo, a čas moj je drag!

Avrora. O, tudi moj.

Ljuboslav. Ako Vam je ljubó, preideva naravnost k stvári, ki Vas je privêdla sèmkaj.

Avrora (pokaže jako debelo in veliko knjigo). Evo!

Ljuboslav. Oh, najbrž vezan letnik „Zvonov?“

Avrora. Ravno završila sem to delo — Vaši poetični kritiki bi je rada izročila.

Ljuboslav. Jako milostivi ste. Ako mi knjigo zaupate, pri kraji je vse. (Vstane in hoče vzeti knjigo.)

Avrora (odtegne knjigo). Oj, prosim — pozneje — ali nečete sedeti? Najprej nekoliko opomb.

Ljuboslav (séde — vdano). No, zatorej opombe — prosim.

Avrora. Delo moje je prav za prav na pol igrokaz — na pol dramatičen epos — na pol žaloigra.

Ljuboslav. Takó — takó.

Avrora. Imenovala sem jo zatorej meščansko-romantično družinsko dramo.

Ljuboslav (na stran). Nebeški oče! — (Glasno.) Ko bi mi le knjigo pustiti hotela — (seže pónjo).

Avrora (jo odtegne). Prosim, pozneje z veseljem. — Družina Brezdomska ima moža, ženo, štiri hčere in dva sina ter živí v prvem dejanji pobožno v lepem kraji.

Ljuboslav. Lep kraj!

Avrora. Zdajci pa umrje na čuden način oče.

Ljuboslav. Dobro. Stráni ž njim!

Avrora. Mati se zopet omoží — novi soprog

je bil tudi vdovec in imel štiri sinove in dve hčeri. (Pogleda Ljuboslava.)

Ljuboslav. Le dalje, le dalje!

Avrora. Sedaj umrje mati.

Ljuboslav. Stráni ž njo; zopet eden menj.

Avrora. Čez leto se soprog zopet oženi in priženi dva odrastena sinova.

Ljuboslav (záse). Mrjó kakor muhe in rastó kakor gobe.

Avrora. Ali poslušate, gospod doktor?

Ljuboslav. Poslušam, imamo sedaj najst otrok.

Avrora. Trinajst — prosim, dovolite. Prvega zakona —

Ljuboslav. Trinajst — res — trinajst! — Koliko dejanj ima Vaša igra?

Avrora. Devet.

Ljuboslav. Pri katerem sva sedaj? (Pogleda na uro.)

Avrora. Pri tretjem.

Ljuboslav. Prav res — neizrečno mi je žal, da vsega ne utegnem zvedeti. — Pustite mi zatorej knjigo. (Vstane.)

Avrora. Ali misel — (vstane.)

Ljuboslav. To se laže bere — prosim —

Avrora. Bodi si — evo je, a misliti si ne morete, koliko situacij prouzročuje obilica osob,

katastrofa na katastrofo in napósled resignacija — kajti bili so si vsi bratje in sestré.

Ljuboslav. Čudovito mora to biti!

Avrora. Do kedaj se smem nadejati razsodbe?

Ljuboslav. Oj, prosim, saj se kar nič ne mudí — kaj takšnega se mora uživati počasi.

Avrora. Dobro, jaz pridem danes še enkrat semkaj.

Ljuboslav. Danes?

Avrora. Ko preberete nekoliko prizorov — čudili se bodete izrazom — efektom —

Ljuboslav. Res, res, čudim se jim uže sedaj.

Avrora. Da se zopet vidiva, gospod doktor!

Ljuboslav. Priporočam se, gospodična!

Avrora. Z Bogom, gospod kolega! (Odide skozi sredo.)

Ljuboslav. Véliki Perun, kake čudovite svetníke stvarjaš! To se mi mora pripetiti — ravno danes, ko ne smem izgubiti nì trenutka. (Položí knjigo na mizo.) Evo te — requiescat in pace! Še tega je treba, da berem le jedno vrstico, ko sem videl to Sappho. A sedaj zopet k pipi (zapali pipo) in naprej na delo. (Séde k pisni mizi.) „Zahajajoče solnce“ — sedaj dodam še godbo. (Piše.) „Zadnji glasóvi Ave Marije so izdihali svoj jek čez doline.“

Šesti nastop.

Doroteja. Ljuboslav.

Doroteja (skozi sredo, košarico v rôci). Takó — evo me zopet. Le glej, Ljuboslav, to krasno plêče, to Ti bode slastna pečenka v nedeljo — ne? (Pokaže telečje plêče.)

Ljuboslav (ne pogledavši od svojega pisanja). Res, prav lepó, Doroteja ljuba.

Doroteja. Prav lepó, praviš, pa še pogledal nisi?

Ljuboslav (ozrè se). Res, res, prav lepó!

Doroteja. A vse se draží — kaj meniš, koliko sem dala zánje

Ljuboslav (malo nejevoljen). Tega res ne morem ugeniti.

Doroteja. Minuli teden sem telétino kupovala še po sedem grošev, sedaj jo dobivam težkó po osem. (Odloží košarico.)

Ljuboslav (piše). Je li mogoče!

Doroteja. Vender ljudje ne dražé le svojega blagá, nego so od dné do dné surovejši. Včeraj sem Tebi hotela kupiti jábolk —

Ljuboslav. Hm!

Doroteja. Tebi, čuješ?

Ljuboslav. Res, vedno si dobra.

Doroteja. Drobna in slaba — po novi! Táka slaba jábolka, a takó draga, sem rekla. Tedaj bi bil Ti slišal! Lehko si jih kupim drugod, tudi brez mene bodo prodali jábolka — in takó dalje.

Ljuboslav (piše). Res, res!

Doroteja. Pa naj se ne jezim! — Ali to Ti povém, s tem novcem, kar mi ga daješ, ne moremo izhajati — saj sam uvidiš. (Prime ga za ramo.) Uvidiš?

Ljuboslav. Doroteja ljuba, jaz moram pisati.

Doroteja. Aha — stara pesen! Ravno imaš sila mnogo pisati, kadar hočem s Tabo govoriti kako pametno.

Ljuboslav. Drugikrat se o vsem pogovoriva, le danes —

Doroteja. Res, uže vém. Si li uže govoril z gospodarjem zaradi pečij, ki se morejo preložiti?

Ljuboslav. Govoril.

Doroteja. No, kaj je rekel? Ali dá polovico?

Ljuboslav. Pravi, da so še dobre!

Doroteja. Dobre? Lépo hvalo! Potem naj prihodnjo zimo sam uživa ta dim — jaz ga ne bodem.

Ljuboslav. Toda, Doroteja ljuba —

Doroteja. Ne, Ljuboslav, poslednjič Ti povem, če se peči ne popravijo, presélimo se.

Ljuboslav (nejevoljen). No, zaradi mene, pa se selímo!

Doroteja. Proti meni imaš vedno ostre besede; ali če je treba, da se gospodarju kaka poštena pové, tedaj si kroták, kakor jagnje. Bog moj, takó kroták!

Ljuboslav. No, napósled poíde vender potrpežljivost. Jaz tukaj zvoním Ave Marijo in Ti mi praviš, da se peči jezé in branjevke kadé. A ravno prej me je motila neka prenapeta devica. To vender ne gré, Doroteja ljuba!

Doroteja. No, stari, saj nisem takó hudó mislila —

Ljuboslav. Saj nisem hud, toda prosim, pusti me, naj delam.

Sedmi nastop.

Dragotin. Ljuboslav. Doroteja.

Dragotin (nastopi skozi sredo). Dobro jutro, strijc — teta ljuba — menda vender ne motim družinskega pogovora?

Doroteja. Neumnost !

Dragotin. Prinesel sem Vama dobro novico.

Ljuboslav. Novico. (Vstane.) Ali bodem morebiti lahko kaj porabil ?

Dragotin. Mislita si, danes me pozove predstojnik moj in mi ponudi službo prvega knjigovodje s povišano plačo — pet let gotove službe. Kaj pravita ?

Doroteja (dá *Dragotinu* roko). Zeló me veselí.

Ljuboslav. Mene tudi — čestitam — a porabiti ne morem te zaplétke. Ne véš li ničesar drugega? Naglo mi je pisati povest, a tvarine nimam !

Dragotin. O ta se uže dobí.

Doroteja. No, nečem Te dlje zadržavati. Kosil bodeš danes pri nas, *Dragotin*. Toda ne moti strijca, ni kaj dobre volje. (Odide na levo.)

Ljuboslav. Dobre volje ! — To dopoludné je ravno za to stvarjeno. Ná, *Dragotin* ljubi (vzame *Avrorino* knjigo in mu jo dá), opraviťi imam — ná, beri !

Dragotin. Kaj pa je ?

Ljuboslav. Meščansko-romantično, dramatično-družinsko podjetje na akcije ! — Prav novo — uživaj z razumom. (Séde.) Oprôsti ! (Piše.) „Zadnji glasóvi Ave Marije —“

Dragotin (séde na levo). Čudna knjiga se mi zdí.

Osmi nastop.

Jerica. Ljuboslav. Dragotin.

Jerica (skozi sredo). Gospod doktor!

Ljuboslav (nejevoljno). Kaj pa je uže zopet?

Jerica. Mlada dama bi rada govorila z Vami.

Ljuboslav. Vse naj —! Rêci, da me ni domá.

Jerica. Povedala sem uže, da ste domá — rada bi le nekoliko besedij — le jedno minuto.

Ljuboslav (vstane ježno). Naj pride.

Jerica. Lepó, gospod doktor! (Odide skozi sredo.)

Dragotin. Mlada dama? Saj to ni nič hudega. Ali kaj delate, strijček?

Ljuboslav. Stráni se spravljam. (Pograbi hitro papir, tintnik itd.) Bodi takó dober in vzprejmi jo Ti — jaz poznam to vrsto koleginj — životo-pis — družinska drama — glej, da se je skôraj iznebíš. (Odide na desno.)

Dragotin. A strijc! — No, lepa reč!

Deveti nastop.

Dragotin. Liza.

Liza (boječe skozi sredo). Ne zamerite, če Vam ne pridem prav, gospod!

Dragotin. Prav nič, gospodična. (Záse.) Stréla, kakó mičen obrazek! (Glasno.) Prosim, stopite bliže? Kakó Vam morem služiti?

Liza (stopi boječa naprej). Res — prav za prav — nečem nič — hotela sem le —

Dragotin. Oj, le govorite, gospodična, terjajte, želite — jaz vse rad storim.

Liza. Terjati nemam ničesar. Dolgo sem uže želela seznaniti se z Vami, gospod doktor Ljuboslav.

Dragotin. Res — Ljuboslav se zovem. (Záse.) Prav dobro, strijc išče zaplétek in jaz jo najdem! (Glasno.) Zeló me to čestí, gospodična. A prosim, ali nečete sésti?

Liza. Jako dobri ste. (Záse.) Oče so rekli, da le.

Dragotin (pripravi si stol). Prav lepó, prosim! (Séde.) Z menoj se hočete seznaniti? Vaš sluga sem!

Liza. Morda se bode Vam zdelo otročje?

Dragotin. O, ne, ne, nikakor ne, zdí se mi mično.

Liza. Dela Vaša sem brala in vneta sem za Vas.

Dragotin. Záme — oh —

Liza. To se pravi, za dela Vaša.

Dragotin. Res, da, se vé. Ali smem vprašati, gospodična — — res, kakó Vas smem imenovati?

Liza. Eliza mi je ime.

Dragotin. Gospodična Eliza — zakaj pa uže niste prišli prej?

Liza. To je čisto naravno — kadar sem izpregovorila o tem, précej so bili oče moj nezadovoljni, še celó hudí, če sem izrekla Vaše ime — in dogajalo se je to po gostem.

Dragotin. Jako milostivo.

Liza. Kar pridejo oče danes domóv, začnó govoriti o Vas in mi dovolijo, da Vas obiščem. Ko se jim hočem zahvaliti, rekó: Le obišči ga, govôri ž njim, pesmáríta skupaj — meni je vse ljubó.

Dragotin. Kakó dobri so oče Vaš!

Liza. Morebiti so se seznanili z Vami in bili ste jim prav po všeči?

Dragotin. Mogoče! Ali najprej moram Vam povedati, da ste mi neizrečeno po volji, gospodična Eliza.

Liza. To me zeló osrečuje. Tudi Vi — hočem rêči —

Dragotin. Dela moja Vam ugajajo — znam. — A tudi zato se Vam moram zahvaliti. (Poprime jo za roko.)

Liza. Gospod —

Dragotin. Oj, ne odtezajte mi svoje roke — prosim —

Liza. No, krivica pač ni, saj oče so rekli, da le —

Dragotin (poljubi jej roko). Oj, dobri oče!

Liza. Veste kaj, gospod doktor — bolj, kakor Vaše povesti zanimale so me pesni Vaše.

Dragotin. Res, jaz delam lepe pesni.

Liza. Kadar sem čitala povesti, mislila sem si časih: hu! to mora biti zeló star gospod — toliko izkušenj. Slikala sem si Vas s pipo in kapico — prav čestitljivega. A kadar sem prebirala pesni Vaše, tedaj sem si mislila Vas — čudno, skôraj ravno takšnega, kakeršen ste res — s črnimi, kodrastimi lasmi — modrimi očmi in vitke rasti. — Oj, krasne pesni! Malo da ne vse znam na pamet.

Dragotin. In vender je vse mrzlo in slabo, kar sem pisal do sedaj, to čutim — ali kar sem videl Vas — bode mi môči lepe pesni delati — (séde bliže.)

Liza (hoče se početkoma umekniti s stolom, toda ostane in reče záse): Hm! Oče so rekli, da le!

Dragotin. Od sedaj bodo pesni moje pele samó Vašo slavo in čast.

Liza. Lepó je gotovo pesmáriti. Ko bi se le še jaz mogla naučiti!

Dragotin. Oj, to bode Vam lahko. Smem li biti Vam učitelj?

Liza. Oj, gotovo!

Dragotin (približa se prav k Elizi). No, glejte, Eliza ljuba, če se hoče pesmáriti, potreba je najprej svetega plaména.

Liza. Svetega plamena?

Dragotin. Navdušiti se moramo za kako reč; reč se nam mora zdeti nad vso mero lepa in vzvišena, potem pride čujstvo po sebi. Glejte, na primer sedaj — ko gledam v Vaše oči — sedaj čutim, da bi lahko peval.

Liza. Čudno — meni se godí ravno takó.

Dragotin. Dobro zatorej. Poskusiva. Prosim — začnite.

Liza. Počakajte! (Recituje.)

Kaj je ljubezni sladka moč?

Dragotin.

To tvoje so oči.

Ko v njih čarobno gledam noč —

Liza.

Srce mi kar kipí!

Dragotin. Dobro — dobro! Dobra učenka ste. — Vi ste angelj, Eliza! (Objame jo.)

Liza. A —

Dragotin. Saj so oče rekli, da le.

Liza (mirna). Res, to je res.

Dragotin. No, glejte. Če se hočete naučiti prav pevati, morate se naučiti ljubiti.

Liza. Mora li biti?

Dragotin. Nad vse je potrebno.

Liza. Zdí se mi, da sem uže začela.

Dragotin. Eliza ljuba!

Liza. Ali prav slabe morajo biti pesni, ki sem jih zlagala do sedaj.

Dragotin. Vi ste delali verze?

Liza. Delala, toda brez navdušenja — brez — brez —

Dragotin. Brez ljubezni?

Liza. Čisto brez ljubezni, nisem se upala prinesti jih s seboj, vendar rada bi šla pónje in jih pokazala Vam.

Dragotin. Odití hočete?

Liza. Takoj se vrnem — blizu tukaj stanujemo.

Dragotin. Dobro — če je táka! In potem zlagava dalje pesni — kaj ne, Eliza?

Liza. Ako želite — meni je po volji.

Dragotin (drži Lizo za roko). Eliza, kaj je ljubezni sladka moč? To tvoje so oči!

Liza. Ko v njih čarobno gledam noč —

Dragotin. Srce mi kar kipí. (Poljubi jo.)

Liza. Kaj delate?

Dragotin. Saj so oče rekli, da le.

Liza (mirno). Res, to je res, oče so rekli, da le.

Dragotin. Gotovo. Le povedite jim, da se mi zdite krasni in da Vas ljubim.

Liza (odkritosrčno). Saj če bi jim ne bilo po godi, bi jim tudi ne bilo ljubó! Da se skôraj zopet vidiva! (Odide skozi sredo.)

Dragotin. V glavi se mi vrtí — to je bil res angelj! In kakó hitro me je prevzelo! Pa saj pride zopet — kaj dé? Najbolje, da strijca odpravim. (Gré k desnim vratom — odprè.) Strijc!

Deseti nastop.

Ljuboslav. Dragotin.

Ljuboslav. No — ali je zrak čist?

Dragotin. Čist — odšla je. Le mislite si, pri Vas se je hotela učiti pesni zlagati.

Ljuboslav. Tega je še treba. Kakóva je pa bila?

Dragotin (hitro). Mična — (popravi) to je —

Ljuboslav. Uže vém — takó mej štiridesetimi in petdesetimi.

Dragotin. Takó nekako. Toda, strijček, do sedaj sem jaz Vam služil, sedaj mi morate vrniti Vi.

Ljuboslav. Čemú?

Dragotin. Z mano morate zajutrkovati.

Ljuboslav. Druzega nič? A ne, to vender ne gré — povest moja —

Dragotin. Zato se dobode pozneje časa. Čujte, v bližnjo restavracijo greva in izprazniva butêljo šampanjca.

Ljuboslav (tleskne z jezikom). Šampanjec? Pasja noga, ta mi morda oživi duh in me malo ogreje za delo.

Dragotin. Zatorej brzo! Pojdite, strijček.

Ljuboslav. Res, res — to je — pojdi rajši Ti prvi, dečko, jaz se mej tem napravim in pridem za Tabo — zadaj skozi svojo sobico —

Dragotin. A takó, da ostane teti prikrito?

Ljuboslav. Saj ni treba, da bi vse vedela.

Dragotin. Prav! Toda, ne pustite me sedeti, strijček!

Ljuboslav. Ne, pridem gotovo.

Dragotin (odide skozi sredo).

Jednajsti nastop.

Ljuboslav (sam. Odloži pipo, sleče nočno suknjo in potem obleče namesto nje suknjo, ki jo vzame zadaj iz omare; namesto kapice dene na glavo klobuk in je pripravljen za odhod).

Čemú bi si ne napravil vesele urice? Saj je takó nedolžno veselje — in šampanjca nad vse rad pijem! Kolikokrat sem si v minulih letih pri kozarci šampanjca bodočnost slikal takó sijajno! Takrat so bile pesni moje izraz srca mojega, navdušenosti moje — ali sedaj? Oj, stvarnik ljubi! Ubogi mi poetje bi se ne smeli postarati, ali bi morali vsaj položiti peró iz rok, kadar nas sili vsakdanjost življenja, da nam služi pesništvo v zaslužek.

Štev. 3.

K u p l e t.

Mladéniču obraz žarí v veselji,
Ko dèkle mlado vidi pred seboj,
Podoba nje je vzor njegovi želji,
Ljubezen srčni jemlje mu pokoj.
Ustávljati se njemu več ni moči,
Pred svečeníka stopi skôraj ž njó,
Ljubezni prostor je v najmanjši koči. —

Življenje táko pesniki kažó.
 A hitro so minili sladki časi,
 Na vrata vedno trkajo skrbí,
 In beda vsa za njimi se oglási,
 Za žêno, deco se sopróg potí.
 Od dné do dné jih revščina bolj kolje;
 Ker davke je vže leta mož dolžan,
 Prodajo hišo mu, prodajo polje —
 To je življenja temna, britka stran.

V krvavi boj za dom in za pravíco
 Z orožjem nêsimó sovragu grom,
 Zapišimo pravico v krí z desníco,
 Branímo deco, žêno in svoj dom.
 Kdor padel bode nas na polji slave,
 Premage venci njemu se pletó,
 Možjé, zató krog svete vsi zastave —
 Življenje táko pesniki kažó.
 Brat neusmiljeno vže brata kolje,
 Ker na prestolu vélel je vladár,
 Od vražjih nog je poteptáno polje,
 Vasí in mesta je razdél požár.
 Kaj li veljá človeštvo pri trinogi,
 Dežêl sosednih mirnih je želján,
 Kaj mari torej mu ljudje ubogi —
 To je življenja temna, britka stran.

Mladéniču sladák je glas očina,
 Le njo opéva, zánjo le gorí,
 Tožêč, da krije sužna jo temína,
 Svetó na izdajalce se jezí,
 In vedno nadeja se njih propásti.
 Ko tujec stiska dragi dom hudó,
 Kaj kruh, kaj želja njemu je po části —

Življenje táko pesniki kažó.
 A ko minila mladih let je doba
 In službico v pisárni kje vloví,
 Izpremení se, druga je osoba,
 Ime njegovo nemški lik dobí,
 Redov mu le je mari in denarja,
 Domači jezik njemu je neznan,
 Da ni Slovenec ti povsod povdarja —
 To je življenja temna, britka stran.

(Odide.)

Dvanajsti nastop.

Jerica. Liza (skozi sredo).

Jerica. Le sem noter stopite, gospodična, takoj Vas oglasim gospodu doktorju. (Odpre desna vrata.) Oh, saj ga ni tukaj.

Liza. Ali ga ni?

Jerica. Ne. Evo njegove nočne suknje — gotovo je šel od doma.

Liza. O, potem pa drugikrat zopet pridem.

Jerica. Le ostanite. (Pokaže na levo.) Morebiti je gospod doktor v oni sobi — pogledala bodem. (Odide na levo.)

Štev. 4.

P e s e n.

Ne vém, da srcé mi takó je težkó,
 A čutim se vender veselo;
 In čudim se, da je zánj srce gorkó,
 Če tudi se prav mi ni zdelo.
 Če tudi sem prvič le videla ga,
 Zdi se mi, da dolgo mi znan je,
 Ko roka me bóža njegova mehka,
 Ves strah mi iz srca prognan je
 On pravi, da ljubi me, kaj hčem zató —
 Prišlo je pač hitro — očetu ljubó!

Takó so mu čiste in mile očí
 Da njemu vse moram verjeti,
 Ko bila mu žena — kar srce želi —
 Ne mogla bi bolje zadeti.
 Govoril takó je prijazno, lepó,
 Da mogla mu nisem braniti,
 Da me je objel — in bilo mi takó,
 Njegovi da meni je biti.
 Napósled me je še poljubil sladkó —
 Prišlo je pač hitro — očetu ljubó!

(Jerica in Doroteja nastopita od desne.)

Doroteja. Ti praviš, Jerica, da je šel gospod od doma?

Jerica. Šel, gospá. (Pokaže Lizo.) Evo gospodične! (Odide skozi sredo.)

Liza (priklonivši se). Odpustite, a gospod doktor mi je rekel, naj pridem sèmkaj —

Doroteja. Prosim, sédite, gotovo ne bode dolgo izostal. (Séde na levi in plete, Liza séde na desno.)

Liza (na stran). Gotovo mati njegova! Skusiti moram, da bodem po volji še njej.

Doroteja. Vi ste tudi pésnica, če smem vprašati?

Liza. Pésnica pač ne, a poezijo ljubim.

Doroteja (pleté). Prav lepa je poezija, ali meni se zdí, da se ne zлага z žensko — pisáríti in dom oskrbovati. Jedno trpí, in gospodinjstvo je vender glavna reč.

Liza. Oj, učila sem se gospodinjstvu — znam vsa domača dela, tudi kuhati znam.

Doroteja. To je prav. Živ dokaz je naše gospodarstvo. Kam bi bili uže prišli, ako bi jaz vsega ne umela!

Liza. Vi gospodárite zatorej za gospoda doktorja?

Doroteja. Se vé! Kdo drugi pa?

Liza. On se gotovo malo zmeni.

Doroteja. Mož moj? Ž njim ni nič.

Liza (prestrašena). Vaš mož —? Zatorej ste omoženi?

Doroteja. Omožena, ljubica. Saj je mož moj doktor Ljuboslav!

Liza (na stran). To je preveč — o Bog moj!

Doroteja (strmé). Kaj Vam pa je!

Liza (mirnejša). O nič — (prisiljeno). Vedela nisem, da je gospod doktor oženjen. (Na stran.) Takó mlad in ima takó staro ženó!

Doroteja. Prav srečno živiva — (pleté) dasi nisem prav nič za poezijo vneta.

Liza (na stran). Ubogi mož!

Doroteja. Presijajno mu ni šlo, ko sva se spoznala — jaz sem imela nekaj tisoč goldinarjev — takó se je vse naredilo — in takó se poravná marsikaj.

Liza (na stran). Tega ne prebíjem — da me takó slepári! (Joče.)

Doroteja (odloží pleténje). A kaj Vam je — jočete?

Liza. Res, prosim — pustite me — jako me je genilo.

Doroteja. Uboga, mehka duša! Mehkočutnost je uzrok, da ženske pesmárijó. Ne vznemirujte se. Vi ste temu nagneni — mož moj mi je uže pravil o tem.

Liza. Z Vami je govoril o meni?

Doroteja. Z mano — odkritosrčno — on meni, da ste prenapeti.

Liza. Prenapeta! (Vstane — na stran.) Nesramno, da me je takó prevaril in potem se mi še roga!

Doroteja (vstane, ogleduje jo, na stran). Čisto vznemirjena je.

Liza (na stran). Zakaj nisem verjela očetu — često so mi rekli, da pesniki niso nič prida, da so le zaljubljeni ljudje. In prej sem jim vse povedala — kaj bodo rekli? — Strašný! (Vzame solnčnik.) Poiskati jih moram.

Doroteja. Ali nečete počakati možá mojega?

Liza. Ne — ne — zdravstujte.

Doroteja. Morebiti kaj naročim?

Liza (dá jej papir). Evo — prosim — dajte mu to — pesni moje — ne vidi me več. (Odide skozi sredo.)

Doroteja. Ali ne pravim prav? — Ako bi se deklica namesto, da pesni zлага, ki so vrhu tega gotovo zeló slabe, rajša učila pripraviti dobro pečenko — bolje bi sedaj stalo z njeno bodočnostjo.

Trinajsti nastop.

Doroteja. Ljuboslav.

Ljuboslav (malo vesel, pripoje): Bodite veseli — dokler bije srcé! — (Odloží klobuk in palico.)

Doroteja. Zdiš se mi jako vesel?

Ljuboslav (objame jo). In trgajte rože — dokler vam dehté.

Doroteja. Ti si pil, ne?

Ljuboslav. Pil, *Doroteja* ljuba, starka — stopi sem, poljubi me. (Poljubi jo.) *Dragotin* me je povabil danes na kozarec — od veselja, ker ima službo.

Doroteja. Takó, takó!

Ljuboslav. *Doroteja* ljuba, vino je res krasen, dar božji.

Doroteja. Menim, da žena tudi ni slab.

Ljuboslav. Ne, gotovo ne — a ženo je uživati mladó, vino pa staró.

Doroteja. Mož — Ti si pil mnogo vina!

Ljuboslav. Gotovo ne, *Doroteja* ljuba. (Objame jo.)

Doroteja. Ne táji, kadar si takó ljubezniv, poznam Te uže. A kje je *Dragotin*?

Ljuboslav. No — kje je — zdolaj pri vratih mi je na naglem izginil — gotovo je zagledal takega prijatelja!

Doroteja. Dama je bila tukaj, o kateri si zjutraj govoril.

Ljuboslav. Silno se jej mudí!

Doroteja. Pesni svoje Ti je prinesla.

Ljuboslav. Davi celo žaloigro — in sedaj pesni — nevarna ženska je to.

Doroteja. Prav praviš, prenapeta je.

Ljuboslav. Na deset korakov se jej uže pozna — nekaj divjega!

Doroteja. Kar se tega tiče — takó slaba ni bila.

Ljuboslav. Ná, hvali jo! (Na stran.) Če nam rekó naše žene o kaki drugi, ni slaba — smo uže dobri! (Zvonec močno zapoje.)

Doroteja. No, no! Nekdo nam bode skôraj zvonec odtrgal.

Ljuboslav. Gotovo je Dragotin. Ta je danes malo nagel. (Zvoní še močneje.)

Doroteja. To je uže preveč — ali ni nikogar tú? (Odide.)

Ljuboslav. Stara se zopet jezí. Hahaha!

Štirinajsti nastop.

Debélec. *Doroteja.* *Ljuboslav.* (Debélec s predpasnikom, z nožem in v kratki jopici.)

Doroteja (nastopi za Debélcem). A dovolite —

Debélec (gré mimo Doroteje k Ljuboslavu)

— jezno). Aha — saj je tukaj? — Ali bi verjel? Takšen starec in takó lehkomiseln.

Ljuboslav. Česa želite, gospod?

Debélec. Jedno pošteno hočem govoriti z Vami.

Ljuboslav. Bodi Vam drago izraziti se tudi razumneje.

Debélec. Da Vam le preveč ne bode, ravno dobre volje sem.

Doroteja. Niti mene, niti moža mojega ne poznate, kakor se kaže.

Debélec. Kaj? Mož? Zatorej še oženjen je ta redkobradec? No, to je lepa reč! V novine mora to, v „Novice“, v „Narod“.

Ljuboslav. Dovolite mi —

Debélec. Ne, nič ne dovolim. Saj ste si uže takó samí preveč dovolili, bábij Gregor stari!

Doroteja. A Ljuboslav —

Debélec. Grom in strela! Jaz sem pošten mesár, in ne dopuščam kaj takega!

Doroteja. Jaz tudi ne, to je moja hiša. Če ste mesár, skrbite za dobro mesó, kar se družega tiče — (pokaže vrata).

Debélec. Takó? Ali Vam moje mesó ni dovolj dobro? Morebiti pretrdó? Se vé, gotovo imate z zobnimi zdravniki mnogo opravka.

Doroteja. Ljuboslav, ali trpiš kaj takega?

Ljuboslav. Tiho! (*Debélec.*) Povejte mi vender, kaj vse to pomeni?

Debélec. Kaj pomeni? Za hčer mi je! Njej se malo blêde —

Ljuboslav. Njej?

Debélec. Namesto, da bi vzela poštenega, zdravega možá, jednega izmej svečarjev, brka po vseh knjigah in začela je še celó sama pisáriti. Da bi se ohladila, poslal sem jo k Vam —

Ljuboslav (na stran). Aha, to je stari Mrak.

Debélec. Mislil sem, takšen mož s plešasto glavo in sivimi lasmi bode lahko ozdravil žensko — toda dober tek, on jej je še le zmédel glavo!

Doroteja. A!

Ljuboslav. Ljubi gospod Mrak —

Debélec (glasno). *Debélec!*

Ljuboslav (strmé). *Ljuboslav* mi je ime.

Debélec. Vém. — Ali morete tajiti, da je bila pri Vas in govorila z Vami?

Ljuboslav. Ne!

Debélec. Aha!

Ljuboslav. Toda čemú pošiljate takšno pri-smojeno žensko k meni? Čemú ste vzgajili táko rastlino?

Debélec. Jaz? To ste storili s svojimi šuš-marskimi spisi Vi. In sedaj jo še osrčujete za to? Ali jej niste obetali, da boste brali pesni njene?

Ljuboslav. To sem rekel, da sem se je prej iznebil.

Debelec. Tákemu mlademu nezvedenemu dekletu je vse gola resnica.

Ljuboslav. Kar se tiče mladosti gospodične —

Debélec. Stara še davno ni dovolj, da bi poznala takega sivega grešnika, ki je začel loviti slepe miši ž njo.

Doroteja. Oh, kaj moram čakati!

Ljuboslav. Toda, ljubi gospod Mrak —

Debélec (vpije). *Debélec!*

Ljuboslav. Ljuboslav mi je ime.

Debélec. Vém! (Doroteji.) Sram Vas bodi, da takega starca ne brzdate ostreje.

Doroteja (beží k Ljuboslavu). Ljuboslav, ta mož me hoče tepsti!

Ljuboslav (pol boječe, pol grozeče *Debélcu*). Gospod, Vi se hočete drzniti in tepsti ženo mojo?

Debélec. Ne prihaja mi na misel! Čemú bi tepel Vašo ženó? Saj še svoje ne pretebam.

Ljuboslav (pomirí *Dorotejo*). No, vidiš.

Doroteja. Zapódi tega možá stráni!

Ljuboslav. Rad bi ga, vender mislim, da je močnejši od mene.

Debélec (hodi jezen gori in doli). Tri sto medvedov! Mirán človek sem in plačujem davke svoje —

Ljuboslav. To ni nič težkega, saj jih tudi jaz.

Debélec. A če hoče kdo mir kaliti v moji hiši, opraviti ima z menoj! In svečar spada sedaj k hiši moji.

Ljuboslav. Svečar? Jaz ne umejem, kaj Vam je načencála hči.

Debélec. Gospod, hči moja ne laže.

Ljuboslav. Torej me je napak razumela, bodite uvérjeni —

Debélec. Uže dobro! Pojdem pónjo, da Vam pové v obraz. Vender zapomnite si, pozneje se imava še o nečem pogovoriti, Vi — Vi, mazáč.

Ljuboslav. Ljubi gospod Mrak!

Debélec (vpije). *Debélec!*

Ljuboslav. Ljuboslav mi je ime.

Debélec (vpije še huje). Vém! (Odide skozi sredo.)

Ljuboslav. Mrakovi mi prihajajo strašni. (Séde.)

Doroteja. Kaj takega moram čakati, Ljuboslav, take rečí — stara Tvoja leta?

Ljuboslav. No, sedaj le še Ti začni.

Doroteja. Kar pobral je mož gotovo ni, to znam.

Ljuboslav. Ali jo je pobral, ali ne, tega ne vém, toda brezumnost je.

Doroteja. To se lahko reče. Ko bi bila pravica na Tvoji stráni, postopal bi drugače.

Ljuboslav. Sedaj me pa ne míni potrpežljivost!

Doroteja. A znam, kaj mi je storiti — kaj sem si dolžna — nihče mi ne more zameriti. Z nama je pri kraji — čim prej se ločiva, tem bolje — jaz bom hodila uže svoja pota. (Odide na levo.)

Ljuboslav. Le—le, neumneje se ne more plesti — ne znam, sanjam li ali bedím, a dober moram vender le biti na zemlji, vse hočem poravnati in za to me mučijo in trpinčijo od vseh strani. Oh, ko bi vsaj mogel skočiti iz kože!

Petnajsti nastop.

Avrora. Jerica. Ljuboslav.

Jerica (odprè vrata). Gospod doktor je domá. (Spusti *Avrora* v sobo, potem odide.)

Avrora. Oh, to je lepó, dlje nisem mogla vztrpeti.

Ljuboslav (poskoči). Gospodična, kaj ste naredili, kake strašne prizore!

Avrora. Ste li brali? Oj, vedela sem, kakóv globok vtis bode učinilo. Kateri prizor Vam najbolj ugaja? — Morebiti oni, ko nabira vsa dru-

žina bezgóvega cvetja? Pogovoriva se kolegijalno. (Séde.) Prosim, sédite!

Ljuboslav (na pol záse). Kaj takega še ni bilo.

Avrora. Ne, ne, nikoli — epoho bode naredilo! — A sédite vnder — prosim — prosim.

Ljuboslav. Gospodična — (séde).

Avrora. Oj, prosim, imenujte me Avrora.

Ljuboslav. Prosim, ne — ne, tega ne storim!

Avrora (dá mu roko). Najini duši sta si sorodni.

Ljuboslav (odmakne se s stolom). Bog me tega váruj!

Avrora (pomiče se za njim). Kakó redko se razumejo device, kakor jaz — Vi ne verjamete, kakó dobro to dé!

Ljuboslav (umikaje se). Prosim, ostanite — bodite takó dobri.

Avrora. Kaj pa Vam je!?

Ljuboslav. Gospodična — vidim, pri vas je vse kaj hitro tragično!

Avrora. Tragično — to mi je urojêno! (Pomiče se za njim.)

Ljuboslav (vstane in stopi za stol, da je stol mej njo in mej njim). Mogoče — vnder sedaj si lahko mislim, kakó se je vse zamotálo.

Avrora. Vsekako je novó in nepričakovano, posebno peto dejanje.

Ljuboslav. Prosim — pustimo dejanja — jaz govorim o sitnostih, ki ste mi jih nakopali.

Avrora. Jaz?

Ljuboslav. Vi. — Gotovo ste pravili očetu o rečéh, na katere niti mislil nisem.

Avrora. Se vé, očetu sem res povedala, da sem bila tukaj — meni, otroku, bila je to dolžnost.

Ljuboslav (záse). Nežno dete!

Avrora. Opomniti moram, da oče niso zadovoljni s pisateljstvom mojim.

Ljuboslav. V obče se to jasno kaže — oče ménijo, da sem jaz kriv, in pravili so mi reči, ki so me jako neljubo ranile.

Avrora. Bili so zatorej samí tukaj?

Ljuboslav. Ni še četrť ure.

Avrora. Oj, oče moj nemajo nič globokega mojega pesniškega čuta.

Ljuboslav. Ne — a vedite, gospodična, jaz sem prileten mož — poslušajte svèt moj zaradi svečarja!

Avrora (strmí). Svečarja!

Ljuboslav. Vzemite svečarja. Nemam sicer česti, da bi ga poznal, toda on je neki zdrav človek!

Avrora. Svečarja bi vzela — jaz? Kakó li ste prišli do tega?

Ljuboslav. Vaš gospod oče so mi pravili, da imajo izbranega nekega svečarja za Vas.

Avrora. Záme — možá?! (Gré naglo na levo, vzame klobuk in šál, kar je bila prej odložila.) O tem ne znam niti besedice — takoj moram —

Ljuboslav. Ubogajte očeta svojega!

Avrora. Se vé, niti trenutka ne utegnem —
Avrora, jutranja zora — zatorej vender!

Ljuboslav. Ali hočete knjigo s seboj?

Avrora. Zdravstújte, gospod doktor. (Odide skozi sredo.)

Šestnajsti nastop.

Doroteja. Ljuboslav.

Doroteja (nastopila je proti konci poslednjega prizora in poslušala pri levih vratih). Uže zopet ženska pri Tebi!

Ljuboslav. Res — *Doroteja* — žena — poglej me — ali sem res takšen gizdalín, takšen zapeljivec?

Doroteja. Oh — vi možje ste vsi slabí!

Ljuboslav. To sem odpravil — vé, da ne pride več — v bodoče ne vzprejmem nobene ženske osebe!

Sedemnajsti nastop.

Prejšnja. Debélec. Jerica.

Debélec. Odpustite, če motim —

Ljuboslav. Uže zopet! A ravno prav mi pridete, vse se je pojasnilo, zadovoljni bodete z mano. Vaša hči vzame svečarja!

Debélec. Hahaha —

Doroteja. Res, res — jaz sama sem slišala —

Debélec. Vam bode takoj brdak svečar prižgal luč — hahaha! (Vedno silneje se smeje.)

Ljuboslav. A, čemú se smejete, gospod Mrak?

Debélec. Mrak? Povejte mi vender, zakaj me imenujete Mrakom? — Debélec!

Ljuboslav (nejevoljno). E, kaj, zakaj me Vi kličete Debélcem — vprašam —

Debélec. Jaz se pišem za Debélca — mesár Debélec sem —

Jerica. To je res!

Ljuboslav. Takó? Zakaj mi niste tega povedali prej? Toda saj je vse jedno, bodi si Mrak ali Debélec — a Vaša hči vzame svečarja — vender sedaj prosim, mirujte mi z vso to rečjo!

Debélec. Mož ljubi, jaz imam določiti, katerega vzame hči moja, in da bode hči moja vzela Vašega netjaka — jaz sem rekel, da le.

Ljuboslav. Slišite, netják moj bi moral bit pač prismojen!

Debélec. Ne, to ni, nasprotno! Pošten trgovec je in to mi je prav; za svečarja ravno nisem zagrizen, samó pisárja ne, to ni nič zdravega.

Osemnajsti nastop.

Prejšnji. Dragotin. Liza (skozi sredo).

Dragotin. Ljubi strijc, ljuba teta! Jaz sem najsrečnejši človek pod solncem! (Objame *Ljuboslava* in *Dorotejo*.)

Liza (*Ljuboslavu*). Ali Vas smem objeti, Vaša sorodnica?

Ljuboslav (čudé se). Objeti bi Vas uže hotel — toda kakor sorodnico —?

Liza (vgleda *Debélca*). Res, res, oče so rekli, da le! (Objame *Ljuboslava*.)

Doroteja. A kako se je to zgodilo?

Dragotin. Vesela pripovedka! Strijc naredí lahko novelo iz tega.

Debélec. No, no — strijc in teta — odpustíta mi, če sem bil prej morebiti malo surov. (Dá jima rokó.) Taka je uže pri mojem delu. Kadar bodem dvorni mesár, dal se bodem uže tudi malo otesati.

Štev. 5.

Debélec.

Živíta, otroka, v ljubezni srcá,
Vesel dá svoj blagoslov oče!

Ljuboslav.

Naj kdo razmotáti mi zmedo to dá,
Res bilo bi mi nemogoče.

Liza (podá *Doro* teji in *Ljuboslav* u rôci).

Oj, strijček, oj, tetka, kdo mislil bi tó?
Prišlo je pač naglo — očetu ljubó.

Vsi.

Očetu ljubó,
Očetu ljubó!

(Zástor pade.)